

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Bildande av Kolbrånas naturreservat i Vetlanda kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Kolbråna, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med reservatet är att

- bevara och vårda en flerskiktad och olikåldrig barrskog med lång kontinuitet av gran och tall och gamla träd på basisk berggrund
- bevara och vårda biologisk mångfald, främst mykorrhizasvampar och kärlväxter, som är knutna till dessa miljöer
- bevara och vårda en markant bäckravin

Syftet ska uppnås genom att

- barrskogen lämnas i huvudsak till intern dynamik och naturliga processer kompletterat med åtgärder för att gynna enskilda hotade och/eller hänsynskrävande arter, främst kontinuitetsberoende mykorrhizasvampar och kärlväxter
- åtgärder för att gynna kontinuitet av gran och tall och förekomst av gamla träd av gran och tall
- lämna bäckravinen till intern dynamik

Skälen enligt 7 kap. 5 § MB

Skälen att bilda naturreservatet Kolbråna är områdets långa kontinuitet av barrskog på basisk berggrund och områdets artrikedom av främst mykorrhizasvampar och kärlväxter. I skogen finns både grandominerade respektive talldominerade områden liksom inslag av lövträd. Det finns många ovanliga och rödlistade arter av svampar och kärlväxter som bland annat bitter taggsvamp, skarp dropptaggsvamp, talticka och knärot. Skälet är också att bevara bäcken och den fuktiga miljö som bäckravinen skapar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen i enlighet med 7 kap. 5 § MB och med stöd av 7 kap. 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se **Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 2), för områdets långsiktiga vård.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt A13.
2. så eller plantera träd eller buskar
3. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt A13.
4. avleda grundvatten, vatten från vattendraget eller andra källor samt muddra, dika eller dikesrensa. Undantag gäller för vattenuttag för husbehov från vattendraget.
5. anordna upplag av något slag
6. bedriva täkt av något slag
7. uppföra byggnad eller annan anläggning
8. anlägga väg, led, stig, bro, spång eller parkeringsplats. Undantag gäller för att förnya befintliga vägbroar över bäcken. Föreskriften gäller inte åtgärder som beviljats tillstånd enligt A13.
9. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
10. introducera för området främmande växter, svampar eller djur
11. anlägga åtelplatser eller utfodringsplatser
12. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

13. utföra åtgärder enligt A1, A3 och A8 i syfte att befintliga vägar enligt karta bilaga 1 ska uppfylla en väglklass¹ som inte innebär prisavdrag vid skogsbruksåtgärder som sker utanför naturreservatet

Åtgärder som innebär normalt underhåll av befintliga vägar med vägområde, enligt karta bilaga 1, är undantagna från föreskrifterna A1 och A3. Inom samma område är det undantag från föreskrift A9, för att anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn. Åtgärder som innebär normalt underhåll av befintlig drivningsväg, enligt karta bilaga 1, är undantagen från föreskrift A1.

Åtgärder som innebär normalt underhållsansvar enligt 11 kap. 17§ MB för befintlig dammanläggning är undantagna från föreskrifterna A1 och A3.

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmarkering och underhåll av gränserna för naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av informationstavla
3. naturvårdande restaurering och skötsel av skog genom till exempel punktvis markstörning, punktbränning, extensivt bete, luckhuggning/frihuggning samt begränsning av gran av igenväxningskaraktär
4. undvika eller begränsa storskaliga angrepp av granbarkborre genom fällning och barkning av angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällda granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i naturreservatet, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas.
5. underhåll och användande av befintliga vägar i den utsträckning som behövs för att utföra skötselåtgärder
6. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter

¹ Vid avverkning sker avdrag på priset som erbjuds till markägaren om vägen för transporter inte uppfyller en särskild standard, se Biometria - Klassning av skogsbilvägar.

7. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar
2. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande
3. plocka eller samla in mossor, lavar eller svampar, med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Undantag även för plockning av matsvamp för husbehov. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C5.
4. samla in ryggradslösa djur med undantag för insamling av enstaka exemplar för den artbestämning som inte låter sig göras i fält. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C5.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

5. utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Upplysning

Länsstyrelsen vill påminna om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn

Kolbråna

NVR-id	2201822
Areal	12 hektar (ha) varav vatten 0,2 ha
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Vetlanda
Socken	Skede
Lägesbeskrivning	ca 2 km nordöst om Skede kyrka och tätort
Fastigheter	Del av Kolbråna 1:6, 3:1 och s:1 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Kolbråna är ett skogsområde med barrskog där granskog dominerar i fuktiga, låglänta och skuggiga delar och tallskog dominerar i torra, höglänta och solbelysta delar. Dessutom finns delar med blandskog och vissa inslag av lövträd som björk, klibbal och asp. Skogen utgörs av naturtypen kalkbarrskog som är en barrskog som växer på basisk mark. Skogen i Kolbråna har lång kontinuitet och åldern på träden varierar från gamla grova träd till ganska unga träd. Skogen växer i och längs med en markant bäckravin som sträcker sig i nord-sydlig riktning. I södra delen finns en damm i bäcken. Ravinen är bitvis mycket brant med mer eller mindre lodräta bergväggar i vissa delar. Det förekommer små källdråg här och var och dessa rinner ner mot bäcken. Död ved förekommer sparsamt och främst i svåråtkomliga delar som branter och i ravinen. I området växer det svart trolldruva och tibast, det är växter som vanligtvis växer i ädellövskog men som också kan växa i kalkbarrskog. Det finns många fynd av mykorrhizasvamp som är knuten till kalkbarrskog, till exempel trattaggsvamp, skarp dropptaggsvamp, motaggsvamp och bitter taggsvamp. Talticka, dropptaggsvamp och blomkålssvamp är andra svamparter som förekommer i Kolbråna. Dessa arter växer på eller tillsammans med gammal tall. Även den fridlysta orkidén knärot finns i området. Knärot växer i gamla barrskogar.

Det finns yngre planterad granskog med fuktstråk och förekomst av blåsippa och piprör. Blåsippa och piprör tyder på basiska markförhållanden

Beskrivning av ärendet

Kolbråna inventerades i Länsstyrelsens inventering av mykorrhizasvamp i kalkbarrskog 2018–2020. Markägarna fick information om att inventeringen skulle göras och även resultatet av inventeringen. Ett område på en fastighet avverkningsanmäldes i december 2022 och markägaren kontaktades i januari 2023. Övriga tre markägare i området kontaktades i början av 2023. Markägarna informerades om områdets höga naturvärden och att området är högt prioriterat för långsiktigt områdesskydd. De informerades även om vilka möjligheter till områdesskydd som finns för att bevara naturvärdena i området. Två av markägarna, i norra delen, av Kolbråna har velat ta eget ansvar för att skydda naturvärdena vilket de har fått göra. Två av markägarna har gått vidare med att skydda naturvärdena som naturreservat.

I januari 2024 beställdes värdering och förhandling. Under 2025 har avtal om inträngsersättning tecknats för båda fastigheterna.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Vetlanda kommun och Skogsstyrelsen. Naturvårdsverket har tillstyrkt förslaget till naturreservat. Vetlanda kommun och Skogsstyrelsen har inte haft något att erinra emot förslaget till naturreservat.

Förslaget till beslut och skötselplan för bildande av Kolbrånas naturreservat skickades på den remiss den 20 januari 2026 till Vetlanda kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Vetlanda Naturskyddsförening, Mellersta Götalands jordägarförening, Lantbrukarnas riksförbund i Jönköpings län, Friluftsförbundet i Jönköpings och i Vetlanda kommun. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Remissyttranden har inkommit från Skogsstyrelsen och Vetlanda Naturskyddsförening. Sveriges geologiska undersökning har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Skogsstyrelsen tillstyrker bildande av naturreservatet.

Vetlanda Naturskyddsförening tillstyrker bildande av naturreservatet. De önskar att naturreservatet var bredare på båda sidor om ravinen.

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

Avgränsningen av naturreservatet görs utifrån områdets naturvärden och i dialog med markägaren. Se vidare i avsnittet "Motivering till beslutet".

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförandet av miljömålen som beslutats av riksdagen. Naturreservatsbildning av Kolbråna bidrar till att miljö kvalitetsmålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Kolbråna uppmärksammades i Länsstyrelsens inventering av mykorrhizasvamp i kalkbarrskog (barrskog på basisk mark) i östra delen av Jönköpings län 2018–2020 som ett område med höga naturvärden. Skogen har rikliga förekomster av flera skyddsvärda arter varav sex rödlistade arter av mykorrhizasvampar, en rödlistad art av vedsvamp, två rödlistade kärlväxter och en rödlistad mossor respektive lav. Området bedöms därmed ha höga naturvärden på beståndsnivå och kalkbarrskog är en prioriterad skogstyp att bevara. Kolbråna ligger inom värdetrakten Övre Emådalen som bland annat är värdetrakt för kalkbarrskogar. En värdetrakt är ett större område där det finns flera mindre områden med höga naturvärden knutna till en specifik skogstyp. När flera mindre områden med samma skogstyp skyddas inom samma värdetrakt ökar förutsättningarna för att dessa naturvärden ska kunna bevaras långsiktigt. Många arter av mykorrhizasvampar i kalkbarrskog har svårt för att sprida sig och det blir lättare för dessa arter att sprida sig och överleva på lång sikt om områdena ligger nära varandra som de gör i en värdetrakt. Kolbråna är högt prioriterat för långsiktigt bevarande och prioriteras för områdesskydd i enlighet med den strategi som finns vid urval av skogsområden för långsiktigt bevarande i Jönköpings län (Strategi för formellt skydd av skog i Jönköpings län, 2020. Länsstyrelsen i Jönköpings län och Skogsstyrelsen i Jönköpings distrikt). Skog med höga naturvärden av samma typ sträcker sig norr om naturreservatet och dessa delar skyddas genom eget bevarande där markägarna tar eget ansvar för att bevara naturvärdena.

Kolbråna är beläget inom Emåns avrinningsområde som är av riksintresse för förbud mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap. 6 § miljöbalken.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot avverkning och borttransport av död ved samt

exploatering. För att bevara områdets naturvärden ska skogen i huvudsak lämnas utan åtgärder. Detta kompletteras med skötselåtgärder för att bevara områdets biologiska mångfald av främst sällsynta och svårspredda mykorrhizasvampar som är knutna till kontinuitet av äldre gran och tall. Skötseln omfattar även möjlighet att utföra åtgärder för att begränsa och/eller förhindra storskaliga angrepp av granbarkborre som utgör ett hot mot områdets bevarandevärden. Med anledning av ovanstående ska området skyddas som naturreservat.

Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara och vårda områdets rika förekomst av sällsynta mykorrhizasvampar som är beroende av lång kontinuitet av gran och tall på basisk mark. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området och avgränsningen av området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna och avgränsningen inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Inom naturreservatet finns en gammal damm med dammvall. Nedströms dammen finns rester av en gammal kvarn. Länsstyrelsen tar i detta beslut inte ställning till om dammen är tillståndspliktig.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats

långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 9 oktober 2026 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Vetlanda Posten den 17 september 2026, vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 8 oktober 2026.

Du kan överklaga beslutet

Se information nedan hur du kan överklaga beslutet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Britt-Marie Benzler med naturvårdshandläggare Helena Uhlén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Ingrid Camper medverkat.

Bilagor

1. Beslutskarta

2. Skötselplan inklusive bilagor
3. Sakägarförteckning
4. Sändlista

Du kan överklaga beslutet hos regeringen

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar du beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Jönköpings län antingen via e-post; jonkoping@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Jönköpings län, 551 86 Jönköping.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen senast den 8 oktober 2026. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer ditt överklagande bifogar du kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 25 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet uppge sitt namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, jonkoping@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 60 00. Ange diarienummer 623-2023.